Lapurdum

Euskal ikerketen aldizkaria | Revue d'études basques |
Revista de estudios vascos | Basque studies review

6 | 2001
Numéro VI

Euskalduna eta Piarres Lafitte

Amelia Hernandez

Édition électronique

URL : <http://journals.openedition.org/lapurdum/1202>

DOI : 10.4000/lapurdum.1202

ISSN : 1965-0655

Éditeur

IKER

Édition imprimée

Date de publication : 1 octobre 2001

Pagination : 195-203

ISBN : 2-84127-156-0

ISSN : 1273-3830

Référence électronique

Amelia Hernandez, « *Euskalduna eta Piarres Lafitte* », *Lapurdum* [Linean], 6 | 2001, Sarean emana----an
01 juin 2009, kontsultatu 29 janvier 2020. URL : <http://journals.openedition.org/lapurdum/1202> ; DOI :
10.4000/lapurdum.1202

Hernandez A. | IKER

Amelia Hernandez

Euskalduna eta Piarres Lafitte

1. Eskualduna kazeta

Martial-Henry Berdoly Mauleko suprefetak *Le Réveil basque* astekari errepublikarra kaleratu zuenean, 1886-ko abuztuan, Louis Etcheberry deputagai erregezaleak *Eskualduna* argitaratu zuen, 1887ko martxoaren 15ean, *Le Réveil Basque* hautesle euskaldun guztiak erakarriko lituzkeen beldurrez¹.

Izan ere, garai hartako politikariek ohitura zuten argitalpenenak kaleratzeko hauteskundeetan botuak lortzearren.

Hala ere, *Le Réveil Basque* desagertu egin zen hauteskundeak burutu zirenetik gutxira, 1894ko uztaillean, helburu politiko hutsarekin sortu baitzuten. Ostera, *Eskualdunaren* arduradunek astekaria argitaratzen jarraitu zuten, 1944ra arte, adieraziz, hauteskundeak jadanik amaiturik zeuden legeztatik pixka bat alde batera utziko zutela eta laborari eta familien gaiak landuko zituztela².

Horrela, *Eskualdunan* euskal herrietako gertakarien berri eman zuten “Nouvelles du Pays” atalean, nekazarien arazoez hitz egiten zuten “Laborarier” izenburupean eta erreklutatu eta gertakarien egoeraz “Nouvelles militaires”-n³.

¹ *Le Réveil Basqueren* kontrako erasoak ugariak izan ziren *Eskualdunan*, batez ere hasierako zenbakietan : “Egia Errepublikaren eta Erligionearen gainean”, “L’Autorité des chefs de famille”, “La bonne foi du Réveil Basque”, *Eskualduna*, 1887ko maiatzaren 15a; “Au Réveil Basque”, *Eskualduna*, 1887ko irailaren 24a; “Au Réveil Basque”, *Eskualduna*, 1887ko urriaren 21a; “La colère du Réveil Basque”, *Eskualduna*, 1889ko apirilaren 19a, etab.

² *Eskualduna* : “Gure irakurtzaleri”, *Eskualduna*, 1890eko apirilaren 4a.

³ *Eskualdunan* armadarenganako itzaropena agertu zuten : “Après Dieu, notre unique espérance pour le salut de la France est dans notre brave et admirable armée”, “Soldadoguaco lege berria”, *Eskualduna*, 1887ko irailaren 17a. Gai berberari buruz : “Nouvelles militaires. La Mobilisation”, *Eskualduna*, 1887ko irailaren 17a; “Nouvelles militaires”, *Eskualduna*, 1887ko urriaren 14a; “Recrutement”, *Eskualduna*, 1887ko azaroaren 18a, etab.

Dena dela, ez zuten politika erabat baztertu; eskuindarraren batasuna bilatu zuten⁴ eta Errepublikaren pentsamoldeari aurka egiten jarraitu zuten.

Kutsu erlijiosoa nabaria zen *Eskualdunaren* ia berri guztietan, Elizaren inguruan buruturiko ekintzak espreski aipatzeaz gain⁵. Izan ere, *Eskualduna* helburu politikoeekin sortu zutenean, xede horiek bat zetozen Elizaren pentsamoldearekin. Are gehiago, Louis Etcheverry sortzailea, “politikaz, bihotz-bihotzez bonaparte-tiarra”⁶ zena, batzuetan kontra agertu zen Elizaren jokabidearen aurrean, errepublikazalea zelakoan⁷

Era berean, *Eskualduna* ez zen mazoizalea, ezta juduen zalea ere :

“Asmatzen dituzten tzarkeriak gure eta erligioneko guzien kontra egiteko framazondarrak juduen esku-makhil dire”⁸.

Euskal herrietatik Ameriketarako emigrazioari buruz, *Eskualdun*an eten egitea proposatu zuten, herriak hustu ez zitezen⁹. Horrekin batera, hirietako protesta sozialak ez ziren *Eskualdunaren* gustukoak, komunistek sustatzen zituztelakoan :

“Polizak ez du buru egiten ahal gizon errabiatu horien. Gazeta gorriak berriz gizon horier etsenplu onak emate orde gehiago asalda-arazten dituzte”¹⁰.

⁴ “ez zen xurien arteko batasunik : baziren erregetiarrak, bonapartixtak baieta errepublikano girixtinoak. Erregetiarrak ez zuten errege-gai bera sustengatzen, ez eta bonapartixtek inperadore-gai bera. Errepublikano girixtinoek kontra zituzten gorriak, hauiek erlisionerik ez baitzuten nahi : bai eta bertze xuriak, hauiek ez baitzuten uste izan zitakela errepublika onik”, “*Herria* 25 urte”, *Herria*, 1969.

⁵ “Nouvelles Religieuses”, *Eskualduna*, 1887ko irailaren 17a; “Larressore”, *Eskualduna*, 1887ko urriaren 28an; “Hazparneko predikuak”, *Eskualduna*, 1888ko uztailaren 13a; “Installation du curé doyen”, *Eskualduna*, 1889ko apirilaren 5ean; “Nominations dans le clergé”, *Eskualduna*, 1893ko urtarrilaren 13a; “Une lettre de Léon XIII”, *Eskualduna*, 1893ko urtarrilaren 27a; “Garizumako lehen igandearen Ebanjelioa”, *Eskualduna*, 1894ko azaroaren 9a, etab.

⁶ Lafitte, P. : *Euskal Literaturaz*, Erein, 1990, 225. or.

⁷ “Erromako politikaz duda azkar zonbait gora-behera”, Lafitte, P., *Euskal literaturaz*..., 225. or. Ideia berbera agertu du Michel Oronosek Louis Etcheverryz : “Etcheverry, aux sentiments bonapartistes bien marqués, s’attaque même à l’Eglise qu’il juge trop républicaine”, Oronos, M. : *L’information religieuse en basque dans les publications du Pays Basque Nord, de la fin du Concile Vatican II (8 décembre 1965) au Ve Synode romain (29 octobre 1977). Question pour une histoire future*, Université de Bordeaux, 1982, 73. or.

⁸ “Juduak Frantzian nausi”, *Eskualduna*, 1891ko azaroaren 13a

⁹ “Nouvelles du Pays. Conthseilu bat”, *Eskualduna*, 1887ko abenduaren 2a.

¹⁰ “La grève”, *Eskualduna*, 1888ko abuztuaren 10a

Laburbilduz, Javier Diaz Nocirekin batera esangu dugu *Eskualdunak* pentsamolde bat finkatu zuela irakurleen artean¹¹, oso handia izanda astekari horren hedapena eta eragina herriarren artean, 8000 irakurle izatera helduz 1930. hamarkadaren hasieran.

Lafittek *Eskualdunak* 1921ean lehenengoz idatzi bazuen ere, Saint Pierre 1925ean astekariaren gidari izendatu zutenean¹² hasi zen Lafitte maitasunez idazten : 81 artikulua argitaratu zituen Saint Pierren bost urtetako zuzendaritzapean. Lafitteren lankideak izen ziren Laurent Apestéguy, Jean Barbier, Louis Dassance, Dominique Dufau, Pierre Duhour, Jean Elissalde “Zerbitzari”, Jean Etchepare, Goyheneche, Julien Héguy, Michel Iriart, Gratien Istilart, Piarres Lafitte, Leon Léon, Jules Moulier “Oxobi” eta Maurice Otacé¹³.

Hala ere, 1929ko abuztutik 1933koabendura arteko *Eskualdunak* jaso zituen Lafitteren lan gehienak, zeren eta Michel Iriartek, Ustaritzeko erretora, “Ebanjelio” izenburuko artikulua prestatzen baitzuen *Eskualduna* astekarirako eta 1929an hil zenean Lafittek ekin zion¹⁴ lan horri.

1930ean Jean Saint Pierre Carthageko artzapezpikuaren laguntzaile izendatu zuten eta Dominique Soubelet *Eskualdunaren* zuzendaritzarako aukeratu, kalonje bilakatzearekin batera. Aurreko parragrafoan aipatu ditugun idazleei Xalbat Arotçarena gehitu zitzairen lankide bezala¹⁵. Soubeletek astero idatzi zuen *Eskualdunaren* lehenengo orrialdean : apezpikuaren hitzak goratu egin zituen, Espainiako Errepublika arbuia, soldado frantziarrak adoretu, etab. Piarres Lafittek ia zenbaki guztietan idatzi zuen Ebanjelioz -

¹¹ Díaz Noci, Javier : *Euskal prentsaren sorrera eta garapena (1834-1939)*. Donostia, Eusko Ikaskuntza, 1995, 51. or.

¹² *Eskualdunaren* zuzendari izendatu zutenean Jean Saint Pierre astekariaren lehenengo orrialdean idazten hasi zen, J.S.P.-z sinatuz. Polika eta ekonomia gaiak oinarritzat harturik komentarioak egiteaz gain, herrietako gertakizunak eman zituen aditzera bigarren edo hirugarren orrialdeetan.

¹³ Aipatu idazleak *Eskualdunaren* azterketa lanean aurkitu ditugunak dira. Hala ere, “Herria 25 urte” artikuluan Donech, Larrieu eta Valence lankideak ere aipatzen dira Saint-Pierren garaikide bezala, guk geuk orduko *Eskualdunaren* orrialdeetan aurkitu ez ditugunak.

¹⁴ Xarriton, P. : *Jean Etchepare mirikuaren (1877-1935) idazlanak. I Euskal Gaiak*, 1984, Donostia, Elkar. 351. or.

¹⁵ “Herria 25 urte” artikuluan lankide gehiago aipatzen dute Soubeleten garaian idatzi zutenen artean : Athor, Dirassar, Esperne, Etcheverry Milafrankako erretorea, J. B. Etcheverry, Iturbide, Lompagueu eta Olhagaray.

142 artikuluetatik, 128 ziren “Ebanjelioa” izenburudunak- eta liburu berriez noizbehinka, P.L.-z sinaturik.

Soubeleten garaiko *Eskualdunak* Frantzia eta Italiaren arteko hitzar-menaren alde agertu zen¹⁶, Hitlerrek poterea eskuratu zuelakoaren beldur baitzen¹⁷. Tokiko politikaren alorrean, *Eskualdunan* Ybarnégaray aurkeztu zuten euskal politiko eta hizlari hobeekin bezala, idealizaziora eramateraino :

“C’est devant une assistance fatiguée par de trop longs discours que notre député basque Jean Ybarnégaray a fait entendre sa remarquable interpretation. Fermeté du ton, logique du raisonnement, ironie mesurée, éloquence du débit, tout dans cette intervention révèle le grand orateur”¹⁸

1937an Soubeletek zuzendaritza utzi zuen, gaixorik baitzegoen, eta Xalbat Arotçarenak hartu, martxoaren 24an¹⁹.

Arotçarenarekin, eta Bigarren Mundu-Gerraren urteak zirelarik, astekarriak bat egin zuen Frantzian ezarritako Vichyko gobernu zein Pétainen pentsabidearekin : *Révolution Nationale*aren alde agertu zen²⁰ - “Iana, familia eta aberria” leloari jarraituz-, frantses guztiak Frantziaren batasunaren alde adoretu zituen²¹ eta Vichyko *Milice Française* aintzat hartu zuen²².

Berriro ere *Eskualdunak* komunismoarekiko beldurra agertu zuen :

“Egungo-egunean, gehiago ezin ukhatuzko gauza ez othe da : komunista guri bihotzeko phisu-minenen trenkatzerat doala... Komunistak

¹⁶ “L’amitié Franco-Italienne”, *Eskualduna* 1932ko martxoaren 18a.

¹⁷ “Sekulan ez du Frantziak orai baino armada azkar baten beharra izan. Alemaniak Hitler nausi jarri geroztik, ez du bertzerik asmatzen baizik eta gerlaren berriz phiztea”, “Berriak. Frantzia. Egon gaiten azkar” *Eskualduna*, 1933ko irailaren 1a.

¹⁸ “Vibrante interpellation du député basque Ybarnégaray”. *Eskualduna*, 1934ko urtarrilaren 19a. Era berean : “Il est de droite parce qu’il représente à la Chambre une foi et des traditions comme il n’en fleurit qu’au Pays basque, à l’ombre dorée de ses sanctuaires, sous le signe d’une piété sans apprêt, sans trouble, simple et nue comme la pierre dépouillée de ses cimes”, *Eskualduna*, 1932ko irailaren 30a.

¹⁹ “euskalzaile argitsu eta sutua izan arren, *Action française*en pentsakeratik hurbil zegoena”, Oronos, M., aipatu liburua, 73. or.

²⁰ S. A. : “Bihotzez Marechalarekin”, *Eskualduna* 1942ko maiatzaren 1a.

²¹ S. A. : “Hitz bakhar... bi sentsu”, *Eskualduna*, 1942ko urtarrilaren 23a; S. A. : “Révolution Nationale”, *Eskualduna*, 1942ko maiatzaren 19a; S. A. : “Révolution Nationale”, *Eskualduna* 1942ko abuztuaren 7a.

²² S. A. : “Bihotzetik gure agurra igortzen diogu Baionan jarri berri zaukun “La Milice Française” horri, esperantcha baitugu... gizotasuna... garbitasuna derauzkula gure choko huntarat ekharten”, *Eskualduna*, 1944ko ekainaren 23a.

mehatchatzen dituela oro, bai Herria, bai familia, bai erlisionea, bai bakea?”²³

Arotçarenaren garai hartan *Eskualduna* Francoren alde ere agertu zen²⁴. Horrela, Frankistek Bilbao hartu zutenean, honako lerro hauek argitaratu zituzten astekarrian :

“Bilbaoko jendea alegera zen Francoren soldadoak ikustearekin... Zer atsekabe guretzat eskualdunak ikustea, komunikatekin eskuz ikustea, tresna berak eskuetan, Francoren soldadoen kontra... Bazutena arrazoinik aski komunizterri laguntza emaitako? Hori bertzerik da. Guri hasteko ez iduri... Eskualdun guziak eman balire Francoren alde, Gipuzkoakoak eta Bizkaiakoak, Alabakoak bezala guri iduri odol gutiago izanen zela Espainian”²⁵

eta itxaropentsu agertu zen Alemania Bigarren Mundu-Gerraren garai-le suertatzeko aukeraren aurrean :

“Beraz salbamenduraz heltzeko bide bakhar bat dugu... Bide eta athe bakhar bat, ez biga : Alemaniaren bitoria... Zombat erresuma komunismoaren pozoin latzgarriak pozoinaturik dauzkanak”²⁶

Alemanenganako begikotasuna zela eta, *Eskualdunaren* irakurle asko kazetaren etsai bilakatu ziren eta salmenten kopuruak beherantz egin zuen, 2.200 aletara helduz²⁷.

Era berean, Arotçarena *Eskualdunaren* zuzendari izendatzearekin, Lafittek asko gutxitu zuen astekarirako lana : hamabost artikulua baino ez²⁸.

²³ S. A. : *Eskualduna*, 1937ko apirilaren 9a.

²⁴ “Eskualduneri Francoren hitzak”, *Eskualduna* 1937ko azaroaren 28a.

²⁵ “Auzo erresumetan”, *Eskualduna* 1937ko uztailaren 2a.

²⁶ S. A. : “Utz haurkeriak”, *Eskualduna*, 1942ko urriaren 16a.

²⁷ “Herria 25 urte... aipatu artikulua.

²⁸ Ikus Eranskina.

2. Piarres Lafitteren estatus intelektual Eskualdunaren gainontzeko lankideekiko.

Eskualdunako Piarres Lafitteren eta garaiko lankideen emaitzak biltzarren, hona hemen 1920. eta 30. hamarkadetako idazleen zerrenda eta astekarian argitaraturiko artikuluen kopuruak :

Lankideak	<i>Eskualduna</i> (1921-1940) ²⁹		Adina 1940an
Dufau, Dominique	3		
Héguy, Julien	3	†1930	70
Larzabal, Pierre	5		25
Camino, A.	6		
Echegoyen, D.	8		
Arbeletche, H.	9		
Lassalle, Leon	9		59
Ybarnégaray, Jean	11		57
Minvielle	13		
Leon, Léon	15		44
Iriart, Michel	19		
Dassance, Louis	22		52
Istillart, Gratien	35		76
Souberbielle, Maurice	56		67
Goyeneche	69		
Barbier, Jean	79	†1931	56
Moulier, Jules	82		52
Apestéguy, Laurent	109	†1928	41
Etchepare, Jean	121	†1935	58
Menditte, A. de	129		
Elissalde, Jean	159		57
Saint-Pierre, Jean	180		56
Lafitte, Piarres	238	3	
Arotçarena, Salbat	248		
Irigarai, Pablo Fermín	366		71
Soubelet, Dominique	370		43
Otacéché, Maurice	428		
Duhour, Pierre	458		50

Laukiak erakusten digun legez, *Eskualdunak* idatzi zuten 28 idazleen-gandik 18ren jaiotze data ezagutzen dugu. Hogeitabost urteko Pierre Larzabal izan ezik, guztiak ziren Lafitte baino zaharragoak. Hala ere, artiku-

²⁹ Ez dugu *Eskualdunaren* 1920ko alerik topatu, ez Belokeko, ez Baionako ezta Euskal Museoko liburategietan ere.

luen kopuruari begiratzuz gero, ikusiko dugu 1940an bost idazlek baino ez zutela Lafitte gainditzen *Eskualdunan* argitaratzeari zegokionez.

Argi dago, beraz, Lafitte ia gazteena bazen ere, intelektual emankorre-netariko bat izan zela 1920. eta 30. hamarkadetako *Eskualdunan*.

ERANSKINA

Piarres Lafittek *Eskualdunan* idatzitako artikulak :

- "Behenabarren", 1921-9-30
 "Koplak. Larressore", 1921-10-28
 "Hilen otoitza", 1921-12-21
 "Marroken", 1925-7-24
 "Etchekanderia", 1925-7-24
 "Lurdeko berria", 1925-7-31
 "Mise au point", 1925-8-7
 "Erramun gorria", 1925-8-14
 "Laiko bati", 1925-8-21
 "Etchekandrea", 1925-8-28
 "Dendarien artean", 1925-9-25
 "Otsoa", 1925-10-9
 "Hergaray", 1925-11-6
 "Laborarier", 1926-9-3
 "Une grande découverte", 1926-9-24
 "Gure sodadoen berri", 1926-11-5
 "Liburu berri", 1932-4-15
 "Une grande découverte française", 1927-8-12
 "Lan eder bat", 1928-3-9
 "Jarraik Etsaiari", 1928-7-6
 "Bakantzak", 1928-7-20
 "Hiriategkoan", 1928-7-27
 "Lau leize", 1928-7-27
 "Batäsun", 1928-8-24
 "Donadoen lana", 1928-8-31
 "Zoziaiozt-azia", 1928-9-14
 "Albert Bidegain", 1928-9-28
 "Begiak idek", 1928-10-5
 "Une grande découverte", 1928-10-19
 "Eskuz esku", 1928-12-28
 "Iriart kalonjea", 1928-4-26
 "Ustaritz. Saski naski", 1928-8-9
 "Euskera zertan den", 1930-12-19
 "Mgr. Diharassarry", 1931-4-24
 "Ebanjelio", 1929-8-2; 1929-8-9; 1929-8-16;
 1929-8-23; 1929-8-30; 1929-9-6; 1929-9-13;
 1929-9-20; 1929-9-27; 1929-10-11; 1929-10-18;
 1929-11-1; 1929-11-9; 1929-11-15; 1929-11-22;
 1929-11-29; 1929-12-6; 1929-12-13; 1929-12-20;
 1929-12-27; 1930-1-3; 1930-1-10; 1930-1-17;
 1930-1-24; 1930-1-31; 1930-2-14; 1930-2-21;
 1930-3-7; 1930-3-14; 1930-3-28; 1930-4-4; 1930-
 4-11; 1930-4-18; 1930-4-25; 1930-5-2; 1930-5-9;
 1930-5-16; 1930-5-23; 1930-5-30; 1930-6-6;
 1930-6-13; 1930-6-20; 1930-6-27; 1930-7-4;
 1930-7-11; 1930-7-18; 1930-7-25; 1930-8-1;
 1930-8-8; 1930-8-15; 1930-8-22; 1930-8-29;
 1930-9-8; 1930-9-12; 1930-9-26; 1930-10-3;
 1930-10-10; 1930-10-17; 1930-10-24; 1930-10-
 31; 1930-11-7; 1930-11-14; 1930-11-21; 1930-11-
 23; 1930-12-5; 1930-12-12; 1930-12-19; 1930-12-
 26; 1931-1-2; 1931-1-9; 1931-1-16; 1931-1-23;
 1931-1-30; 1931-2-6; 1931-2-13; 1931-2-20;
 1931-2-27; 1931-3-6; 1931-3-13; 1931-3-20;
 1931-3-27; 1931-4-3; 1931-4-10; 1931-4-17;
 1931-4-24; 1931-5-1; 1931-5-8; 1931-5-15; 1931-
 5-19; 1931-5-22; 1931-6-3; 1931-6-26; 1931-7-3;
 1931-7-10; 1931-7-24; 1931-7-31; 1931-8-7;
 1931-8-14; 1931-8-21; 1931-8-28; 1931-9-4;
 1931-9-11; 1931-9-18; 1931-10-9; 1931-10-23;
 1931-10-30; 1931-11-6; 1931-11-20; 1931-12-4;
 1931-12-11; 1931-12-18; 1932-1-1; 1932-1-8;
 1932-1-15; 1932-1-22; 1932-1-29; 1932-2-5;
 1932-2-19; 1932-2-26; 1932-3-25; 1932-4-1;
 1932-4-8; 1932-4-22; 1932-4-29; 1932-5-6; 1932-
 5-20; 1932-5-27; 1932-6-2; 1932-6-10; 1932-6-
 17; 1932-6-24; 1932-7-1; 1932-7-8; 1932-7-15;
 1932-7-22; 1932-7-29; 1932-8-5; 1932-8-12;
 1932-8-19; 1932-8-26; 1932-9-2; 1932-9-9; 1932-
 9-16; 1932-9-23; 1932-9-30; 1932-10-7; 1932-10-
 14; 1932-10-21; 1932-10-28; 1932-11-4; 1932-11-
 11; 1932-11-18; 1932-11-23; 1932-12-2; 1932-12-
 9; 1932-12-16; 1932-12-23; 1932-12-30; 1933-1-
 13; 1933-1-20; 1933-1-27; 1933-2-3; 1933-2-10;
 1933-2-17; 1933-3-17; 1933-3-31; 1933-4-14;
 1933-4-21; 1933-5-5; 1933-5-19; 1933-5-26;
 1933-6-9; 1933-6-23; 1933-7-7; 1933-7-14; 1933-
 7-28; 1933-8-11; 1933-8-25; 1933-9-8; 1933-9-
 22; 1933-10-6; 1933-10-27; 1933-12-15; 1935-2-
 22; 1935-3-22; 1935-7-5

- "Eskualdun menderen mende", 1933-4-14;
 1933-7-7; 1933-10-6; 1933-11-3; 1933-12-8;
 1933-12-15; 1933-12-22; 1933-12-29
 "Les Basques à Paris", 1933-4-28
 "Basques à Paris", 1933-10-20
 "Araudia", 1933-12-8; 1933-12-15; 1933-12-29
 "Kurutzea", 1935-12-27
 "Ustaritz. Euskal etxea", 1936-1-3
 "Basa-erlisione bat", 1936-3-13
 "Cagularrak", 1938-3-18
 "Berritz hemen", 1938-10-14
 "Pariseko biltzarra", 1939-3-3
 "Azlarate", 1941-1-3
 "Eskual Herriaren alde", 1941-5-23
 "Hiruak bat", 1941-6-27
 "B delakoak", 1941-7-4
 "Herria ezagutu", 1941-7-18
 "Kasu haurrerri", 1941-8-1
 "Mlle. Kinkanputz", 1941-8-15
 "L'enseignement régional à l'école", 1941-10-10
 "Vichyrako beilarriak", 1941-11-24
 "Eskuarazko katichima", 1941-12-19
 "Lege berri baten ondorio", 1942-1-16
 "Eskuarazko erakaspena", 1942-1-23
 "Familien chokoa", 1943-5-14
 "Larrouy Jacques Bithirineko jaun erreteroria",
 1944-7-21

BIBLIOGRAFIA

EUSKALTZAINDIA : *Piarres Lafitte-ri omenaldia*, Bilbo, Iker, 1983.

HARITSCHELHAR, Jean eta beste batzuk : "Hommage à Pierre Lafitte", *Bulletin du Musée Basque*, 1986, 113-114 zkiak.
 "Herria 25 urte", *Herria*, 1969.

LAFITTE, P. : *Euskal literaturaz*, San Sebastian, Erein, 1990.